

Vlaanderen
is sterke steden

Slim in de Stad-prijs 2016

Eindverslag

Versie 1.0 - 30 januari 2017

Uitgevoerd door
Afdeling Steden, Brussel en Vlaamse Rand

Auteurs
Geert Mareels, juryvoorzitter
In samenwerking met Pieter Ballon, Yves De
Weerd, Kaat Peeters en Ingrid Reynaert

AGENTSCHAP
BINNENLANDS BESTUUR

stedenbeleid.vlaanderen.be

Inhoudstafel

1	De inzendingen voor de Slim in de Stad-prijs 2016	3
1.1	Concept stad Aalst- (OD) ² -platform (optimale dienstverlening in het openbaar domein)	3
1.2	Concept stad Antwerpen – Blockchain: overheid in of aan de ketting?	3
1.3	Concept Brussel/Vlaamse Gemeenschapscommissie – Naar 1 pas voor Brussel	4
1.4	Concept stad Genk - Burencontact	4
1.5	Concept stad Gent- Participatieplatform	4
1.6	Concept stad Hasselt- Slimme stad voor iedereen	4
1.7	Concept stad Kortrijk – Slim parkeren van A tot Z	5
1.8	Concept stad Leuven- Slimme stad, leefbare stad	5
1.9	Concept stad Mechelen- Veilig nachtleven: goed geweten!	6
1.10	Concept stad Oostende – SEPPE en TOBI	6
1.11	Concept stad Roeselare – Bouwen aan een slimme energieregio van morgen	6
1.12	Concept stad Sint-Niklaas – Naar een geïntegreerde dienstverlening voor ondernemers	6
2	De jurering	3
3	Beoordeling van de prijswinnaars	7
3.1	Antwerpen – “Antwerpen aan of in de ketting? Hoe blockchaintechnologie de stedelijke dienstverlening drastisch kan veranderen?”	7
3.2	Kortrijk - “Slim parkeren van A tot Z”	8
3.3	Roeselare - “RSL - de slimme energieregio”	9
4	Beoordeling van de andere ingediende concepten	9
4.1	Concept stad Aalst (OD) ² -platform (optimale dienstverlening in het openbaar domein)	9
4.2	Concept Brussel/Vlaamse Gemeenschapscommissie – Naar 1 pas voor Brussel	10
4.3	Concept stad Genk – Burencontact	10
4.4	Concept stad Gent- Participatieplatform	10
4.5	Concept stad Hasselt- Slimme stad voor iedereen	11
4.6	Concept stad Leuven- Slimme stad, leefbare stad	11
4.7	Concept stad Mechelen- Veilig nachtleven: goed geweten!	11
4.8	Concept stad Oostende – SEPPE en TOBI	12
4.9	Concept stad Sint-Niklaas – Naar een geïntegreerde dienstverlening voor ondernemers	12

1 De inzendingen voor de Slim in de Stad-prijs 2016

De Slim in de stad-prijs daagt de 13 centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (voor Brusselse gemeenschapsmateries) uit om een concept te ontwikkelen over hoe zij een 'slimme stad' in de steigers willen zetten door het gebruik van innovatieve technologie, ICT en/of van verschillende vormen van data. Deze oproep beoogt concepten binnen of over verschillende domeinen van een slimme stad heen (bv. wonen, mobiliteit, leefmilieu, bestuur, zorg, economie, armoede...).

Een *smart city* is een plaats waar ICT gecombineerd wordt met infrastructuur, architectuur, dagelijkse voorwerpen en zelfs ons lichaam, om sociale, economische en ecologische problemen aan te pakken. De klemtoon bij de in te dienen concepten dient dan ook te liggen bij technologische ondersteuning die geboden kan worden door de stad, inzet van ICT en/of het gebruik van data bij de aanpak van stedelijke uitdagingen.

De Slim in de Stad-prijs draagt, door steden te motiveren om verder na te denken over het concretiseren van het 'slimme stad-concept', bij tot de "*Visie 2050, een lange termijn strategie voor Vlaanderen*". Hierin ligt de ambitie van Vlaanderen voor 2050 tot het creëren van welvaart en welzijn op een slimme, innovatieve en duurzame manier in een sociaal, open, veerkrachtig en internationaal Vlaanderen, waarin iedereen meetelt.

11 centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie dienden een concept in voor de tweede editie van de Slim in de Stad-Prijs.

Hieronder vindt u een toelichting van alle ingediende en voorgestelde concepten voor de Slim in de stad-prijs 2016.

1.1 Concept stad Aalst- (OD)²-platform (optimale dienstverlening in het openbaar domein)

Het (OD)²-platform (Platform voor Optimale Dienstverlening in het Openbaar Domein) zet een open informatie- en communicatieplatform op. De stad Aalst integreert alle terreinobjecten in het openbaar domein (straatbomen, fietspaden, straatmeubilair, ...) én haar werking rond deze objecten (meldingen, suggesties, (groen)beheer, planning, analyses, ...) in dat platform. De databank combineert kwalitatieve gegevens en ontsluit die gegevens. Het (OD)²-platform werkt met open data, maar de openheid stopt niet bij de data zelf. Interacties met andere systemen en programma's moeten mogelijk blijven.

Thema: algemene dienstverlening - open data

1.2 Concept stad Antwerpen – Blockchain: overheid in of aan de ketting?

De stad Antwerpen zet de komende jaren in op 'blockchain'. Het stadsbestuur wil de omgangsvisie voor die nieuwe technologie actief vormgeven. Het uitgangspunt is de aanname dat elke ouder zijn pasgeboren kind registreert in de (persoonsgebonden) blockchain. Elke stap dat het kind vervolgens in zijn levensloop zet, houdt de stad bij op een onuitwisbare, onweerlegbare en raadpleegbare log. De stad zet in op de opbouw van interne expertise en samenwerking om haar visie praktisch vorm te geven. De meerwaarde voor de burger ligt in een proactieve en automatische dienstverlening (mobiliteit, gezondheid, onderwijs ed.). De controle en verificatie van de persoonlijke gegevens is

niet langer de centrale invalshoek voor de stad. Nu al lopen experimenten met 'local', het blockchainplatform van Antwerpen. Een voorbeeld daarvan is A-labs (bedrijfseenheid Ondernemen en Stadsmarketing).

Thema: algemene dienstverlening – unieke persoonsgegevens

1.3 Concept Brussel/Vlaamse Gemeenschapscommissie – Naar 1 pas voor Brussel

Het Nederlandstalig vrijetijdsaanbod in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beschikt momenteel over twee passen: 'Paspertoe' en de 'lenerspas' van de Nederlandstalige Brusselse bibliotheken. Het concept brengt de twee passen samen in één kaart. Met de gecombineerde vrijetijdspas kunnen de gebruikers punten sparen, voordelen krijgen en beroep doen op de dienstverlening van de openbare bibliotheek. De pas brengt het vrijetijdsgebruik omvattend in beeld, waardoor het mogelijk wordt om het vrijetijdsaanbod beter af te stemmen op de interesses van de gebruiker of om extra voordelen te bieden. Op langere termijn opent het concept de weg voor de integratie van nog andere diensten en toepassingen van de Vlaamse Gemeenschapscommissie op de pas.

Thema: vrije tijd – data-integratie

1.4 Concept stad Genk - Burencontact

Genk wil de burencontacten op grote schaal visualiseren door video-, foto-, audio- en tekstmateriaal te verzamelen in de Waterscheiwijk. Dat vormt de voedingsbodem voor de offline pilootinstallatie, die met onderliggende technologielagen voorbijgangers prikkelt om mee te gaan in en te experimenteren met het verhaal. Om te kunnen uitbreiden naar andere buurten koppelt Genk dat aan een online beleving, namelijk een website/applicatie die het toelaat om gebruikers (bewoners) toe te voegen en content te beheren. Het concept ambieert het positieve interculturele imago van de stad te versterken. Inwoners kunnen de buurten beter leren kennen, zoals buurten zichzelf en organisaties de buurtnetwerken kunnen ontdekken.

Thema: algemene dienstverlening / participatie - buurtwerking

1.5 Concept stad Gent- Participatieplatform

Het Participatieplatform, 'ookmijn.stad.gent', voor de Gentenaar vormt een perfecte mengvorm van een wijkgerichte en stadsbrede benadering. Het combineert een future proof ICT-instrument met participatie in de buurten en wijken van de stad. De stad wil zo voor de volledige stadsorganisatie professionele en gebruiksvriendelijke bouwstenen creëren om Gentenaars, ondernemingen en verenigingen te laten participeren. Momenteel lopen de verschillende participatieprocessen vaak naast elkaar (on- en offline). Dat leidt tot een groot efficiëntieverlies door dubbelwerk en soms geringe recuperatie van de doorgegeven signalen van Gentenaars. De basis van het participatieplatform is een open source technologie. Gentenaars kunnen via hun 'Mijn Gentprofiel' inloggen op elke site van het platform. Het platform kan alle toekomstige participatieve websites herbergen. Gebruikers kunnen ook overkoepelende statistieken van het gebruik van het platform verzamelen en delen.

Thema: algemene dienstverlening /participatie - toegankelijkheid

1.6 Concept stad Hasselt- Slimme stad voor iedereen

Hasselt wil de eerste echte Universal Design-stad in Vlaanderen worden, een stad die 'slim' én voor iedereen toegankelijk is. Universal Design (UD), ook Design for All (DfA) genoemd, is een benadering bij het ontwerpen van omgevingen, producten en diensten. Het ondersteunt de acties, de beleving en ervaringen van zoveel mogelijk gebruikers op een positieve en elegante manier. Hasselt stelt een geïntegreerde benadering op vier inclusiedomeinen voorop:

- de gebouwde omgeving en publieke ruimten;

- transportmiddelen en gerelateerde infrastructuur;
- informatie en communicatie (inclusief ICT);
- publieke dienstverlening en faciliteiten.

De “Goed van Hasselt”-applicatie is een prototype van de manier waarop de stad deze evolutie wil doorvoeren. Het is een meldingsapplicatie die mensen connecteert, informeert en inspireert vanuit een positieve UD-visie. Gebruikers kunnen de stad rechtstreeks informeren over wat ze goed vinden en wat nog beter kan. De stad maakt alle info publiek met een overzichtskaart.

Thema: stedenbouw - stadsvernieuwing / design for all-app

1.7 Concept stad Kortrijk – Slim parkeren van A tot Z

De stad Kortrijk en Parko (het autonoom gemeentebedrijf van de stad) investeren de komende jaren sterk in de uitrol van verschillende ‘slimme’ oplossingen voor fiets- en auto-parkeren. Dat past in hun visie van een ruimtelijke, kwalitatieve en autoluwe leefomgeving.

Het concept:

- faciliteert een bovengronds veilig fiets-parkeeraanbod;
- garandeert de bereikbaarheid van de binnenstad met het ondergrondse auto-parkeeraanbod;
- biedt een bovengronds smart parkeeraanbod aan;
- ondersteunt het volledige fiets- en auto-parkeeraanbod met een mobiele website.

Daarom investeren Kortrijk en Parko in:

- de bouw van fietsparkings met telsystemen;
- de bouw van offstreet parkings die volledig cash- en ticketloos werken en waar je parkeerplaatsen online kan reserveren;
- de website die ze koppelen aan een slim parkeergeleidingssysteem. Dat systeem wijst offstreetplaatsen aan of vrije shop & go plaatsen op straat om te parkeren. Het geeft eveneens tariefwijzigingen en gewijzigde openingsuren weer;
- de uitbouw van een doelgroepenbeleid via sensor-parkeren. Dat zet bijvoorbeeld de juiste auto op de juiste plaats, enz.

Thema: mobiliteit - slim parkeerbeleid

1.8 Concept stad Leuven- Slimme stad, leefbare stad

De stad Leuven zet in op het fijnmaziger meten van factoren die de leefbaarheid in de stad beïnvloeden (zoals luchtkwaliteit, geluidsoverlast, verkeersdruk, ...). Goedkope, multi-sensor modules over de stad brengen de gewenste factoren in detail in kaart. De stad kan haar beleidsplannen daaraan aanpassen en ze verbeteren. Een centraal opslagsysteem verbindt die meetpunten. Het houdt al die geanonimiseerde data bij en stelt die als “open data” ter beschikking van iedereen. De stad wil ook inzetten op meer breedbandige toegang tot internet en datadiensten. Om deze ambitie kracht bij te zetten riep Leuven MindGate in het leven, een samenwerkingsverband tussen de spelers in het Leuvense ecosysteem. Ze starten een proeftuinproject op in de Vaartkom om de omvattende visie over basisinfrastructuur op lange termijn te kunnen realiseren. Het idee is om de Vaartkom uit te rusten met de nieuwste connectiviteitstechnologie - de snelste van Vlaanderen - en een aantal meetpunten te installeren. De creatieve bedrijven ter plaatse kunnen daarmee aan de slag voor het bouwen van applicaties en experimenten.

Thema: leefmilieu - open data

1.9 Concept stad Mechelen- Veilig nachtleven: goed geweten!

De stad Mechelen zet in op een veilig uitgaansleven. Het concept zoekt naar de meest wenselijke technologieën - gedragen door de jongeren zelf - om de werkelijke oorzaken en omstandigheden van het onveiligheidsgevoel in kaart te brengen en op te lossen. Mechelen combineert sensoren met sociale netwerken. De jongeren bepalen mee hoe de stad data moet capteren en analyseren (citizen science). Het concept moet resulteren in nieuwe technologische toepassingen die verder gaan dan het controleren via beveiligingscamera's of toegangsregistratie.

Thema: veiligheid - uitgaan / participatie – datagebruik

1.10 Concept stad Oostende – SEPPE en TOBI

Oostende zet in op slimme medewerkers met een klantgerichte, innovatieve, efficiënte en effectieve houding. Het concept werkt met twee alterego's om te evolueren naar een slimme 'digital-driven', innovatieve en kwalitatieve organisatie. SEPPE staat voor Snel, Efficiënt, Productief, Professioneel en doet dingen op een Eenvoudige manier. TOBI is Traag, Onprofessioneel, Bang voor vernieuwing en Inefficiënt. Het concept biedt een oplossing voor medewerkers die worstelen met de grote veranderingen van het interne digitaliseringsprogramma. Waar we verandering en vernieuwing vaak top-down sturen, geeft dit concept de kans aan een onderstroom in de organisatie die volop de kaart van vernieuwing en innovatie wil trekken en collega's begeistert. Via trial - en soms ook error - bouwt 'SEPPE en TOBI' het vertrouwen op van de medewerkers en het management. Zo ondersteunt het de verdere groei van de organisatie. Oostende spreekt de bestaande competenties volop aan en ontwikkelt die verder met het 'peer-to-peer'-netwerk. De stad neemt het concept prominent op in de ontwikkeling van het nieuwe intranet. Ze doen dat met SharePoint. DO² (het Open Dataplatform van de stad dat in 2015 in de prijzen viel bij de e-govawards) ontstond uit de schoot van het SEPPE-netwerk.

Thema: algemene dienstverlening – organisatie-verandering

1.11 Concept stad Roeselare – Bouwen aan een slimme energieregio van morgen

Roeselare zet in op een 'Slimme energiestad'. De stad ontwikkelt een energiesystemenmodel dat de maximale integratie van hernieuwbare energiebronnen toelaat en tegelijk aandacht schenkt aan betaalbaar energiegebruik. Het stadsbestuur mikt op technologische oplossingen (warmtepompen, warmtenetwerk, micro-WKK, laadinfrastructuur, elektrische mobiliteit, opslag, hernieuwbare energieproductie, rationeel energiegebruik, enz.) die duurzame wijken, duurzame bedrijventerreinen en overheidsgebouwen vorm kunnen geven (bijv. stadsgebouwen als energiehub binnen een wijk). Die aanpak is schaalbaar en beter te integreren in de stadsregio. Met de 'smart grid'-systemen voor monitoring en controle kunnen de afzonderlijke energieclusters onderling communiceren en energie uitwisselen met elkaar. De stad kiest bij de uitrol van het plan bewust niet voor een zuivere top-down benadering, maar tast de mogelijkheden af van innoverende samenwerkingsvormen zoals publiek-private samenwerking (PPS), coöperaties, public-collective partnerships (ppp), p2p-netwerken, co-creatie en gebiedsgerichte werking.

Thema: duurzame energie – smart grid

1.12 Concept stad Sint-Niklaas – Naar een geïntegreerde dienstverlening voor ondernemers

Sint-Niklaas zet in op de uitbouw van een efficiënte en klantvriendelijke dienstverlening. De stad maakt maximaal gebruik van digitale informatiesystemen. Ondernemers vormen een specifieke doelgroep. Het concept bestaat uit een digitaal ondernemersplatform. De portaalsite en het e-loket bevorderen de informatie-uitwisseling tussen stad & ondernemer, ondernemer & stad en ondernemers onderling. Het e-loket betekent het startpunt voor de geautomatiseerde

afhandelingsstroom. Via de website en apps kan de ondernemer aanvragen doorgeven. Het sms-kanaal houdt de ondernemer op de hoogte zijn van de status van zijn aanvraag en van ander nieuws. Essentieel is het opzetten van een bedrijvendatabank. Dat is een lokale authentieke bron waarin de stad alle contactgegevens en andere centrale informatie zal opslaan.

Thema: ondernemen – digitale dienstverlening

2 De jurering

Op 9 en 10 november 2016 vond de jurering plaats voor deze concepten van de Slim in de Stad-prijs. De jury bestond enerzijds uit vertegenwoordigers van de 13 Vlaamse centrumsteden en de VGC en anderzijds uit deskundigen. De experts waren Professor Pieter Ballon (VUB / Iminds), Yves Deweerdt (Expert stedelijke duurzaamheid Vito), Kaat Peeters (Sociale innovatiefabriek), Ingrid Reynaert (Project manager voor Smart Cities bij Agoria) en Geert Mareels, projectleider e-government Agentschap Informatie Vlaanderen.

Zowel de stedelijke als de deskundigenjury telden elk voor 50% van de stemmen mee. Geert Mareels zat deze jury voor. De juryleden gaven eerst individueel een beoordeling per project, op basis van de presentatie en van de antwoorden op de vraagstelling. Dit gebeurde op basis van 6 criteria:(1) De mate dat het concept realiseerbare en haalbare ambities heeft; (2) Beoogde effecten van het concept om de levenskwaliteit in de stad (of steden) of stadsregio('s) te verbeteren; (3) Het technologische, het gebruik van ICT en/of data in het conceptvoorstel; (4) Het innovatieve karakter van het concept als antwoord op een stedelijke uitdaging (binnen één of over verschillende beleidsdomeinen); (5) De voorbeeldfunctie van het concept; (6) De mate waarin het concept inzet op samenwerking tussen stadsdiensten, overheidsniveaus, academische wereld, of andere centrumsteden (stedennetwerk) of omliggende gemeenten (stadsregionaal). Elk criteria woog even zwaar door, de totaalscore was de som van de stedelijke jury en de som van de deskundigenjury, elk met een gewicht van 50%.

De concepten van de steden Antwerpen, Kortrijk en Roeselare werden door de beoordeling van beide jury's samen te voegen, verkozen als de beste van de inzendingen voor de Slim in de Stad-prijs 2016. De uitreikingsdatum van de 2^e editie van de Slim in de Stad-prijs is 13 februari 2017.

3 Beoordeling van de prijswinnaars

3.1 Antwerpen – “Antwerpen aan of in de ketting? Hoe blockchaintechnologie de stedelijke dienstverlening drastisch kan veranderen?”

Het concept van de stad Antwerpen is mondiaal innovatief. De stad wil via dit concept het vertrouwen tussen haar burgers en de overheid herstellen. Hierdoor heeft het een voorbeeldfunctie voor andere steden en gemeenten. Antwerpen maakt bewust de keuze om ambtenaren terug meer in te zetten op hun sociale rol i.p.v. louter voor controletaken. Het concept van blockchain gaat niet alleen om een efficiëntie-oefening, het zorgt voor een andere interactie tussen burger en overheid (out-of-the-box denken). De stad moedigt alle steden en bovenlokale actoren aan om mee te denken over deze technologie, en vervult daarmee een voorloperrol binnen Vlaanderen.

Met het conceptproject 'Antwerpen aan of in de ketting' richt Antwerpen haar blik op overmorgen. Een soort vooruitkijken dat je, omwille van de schaal waarop ze werkt, ook mag verwachten van een grote stad. Daarbij koppelt ze een mogelijke doorbraaktechnologie, blockchain, niet enkel aan werking maar ook aan de rol van de overheid. In dat tweevoudig, disruptief toekomstperspectief zit een vernieuwende kracht die door de jury sterk gewaardeerd werd.

Bijzondere bemerkingen:

- Als overheid wil Antwerpen toonaangevend zijn in haar klantencontacten. De burger heeft recht op een eenvoudige overheid, die waarde creëert. Daartoe zitten momenteel nog een hoop bureaucratische processen in de weg, die de overheid nu in aanzienlijke mate in de rol duwt waarin ze moet autoriseren, identificeren, controleren, attesteren, enz. In Blockchain ziet Antwerpen een technologie die ambtenaren weer ruimte kan geven om weer 'civil servants' in de letterlijke betekenis te worden, in plaats van 'proces and system servants'. De bureaucratische relaties die nu bestaan zouden in een blockchain gedreven systeem overgenomen kunnen worden door 'smart contracts', een soort contracten die haar eigen geldigheid kunnen controleren en als aan de voorwaarden van het contract voldaan wordt, vanzelf een dienst, premie, voordeel, attest, ... kan opleveren. Veel van deze smart contracts kunnen weliswaar nooit op het niveau van één enkele stad uitgewerkt worden. De stad is evenwel al bezig om andere overheden te betrekken om te kijken wat er op verschillende schaalniveaus al mogelijk zou kunnen zijn.
- Zoals gezegd was de jury in het bijzonder ook erg positief over het feit dat niet enkel de kostenefficiëntie van een technologie als blockchain beoogd werd, maar de kostenbesparing eerder als een hefboom gezien werd om ruimte te kunnen vrijmaken om het vertrouwen met de burger te herstellen, of sterker uit te bouwen. Voor de jury lijkt een volwaardige aandacht voor dit deelverhaal in het project essentieel om ook echt als 'slim in de stad' te kunnen beschouwd worden. Met andere woorden, het vertrouwen van de burger zal voor een stuk ook verdiend moeten en kunnen worden via het proces van vernieuwing. Dit zal moeten aantonen dat het project veel meer kan zijn dan zuivere kostenbeheersing.

3.2 Kortrijk - "Slim parkeren van A tot Z"

Het concept van de stad Kortrijk start vanuit het hart van een 'smart city': de mobiliteit aanpakken via een geïntegreerd dataplatform, waar verschillende applicaties op draaien en verschillende mobiliteitsoplossingen gecreëerd worden. Het heeft in het bijzonder ook oog voor fietsers en andere zwakke weggebruikers en laad- en losverkeer. De burger (zowel als automobilist, fietser en voetganger) zal ook direct de effecten ervan voelen. De stad stelt het platform open naar andere steden. Er wordt proactief nagedacht omtrent het toenemend fietsgebruik (d.m.v. de mogelijkheid voor extra fietsinfrastructuur), er is aandacht voor de stedelijke logistiek als een belangrijke volgende stap, en er wordt ingezet op open en real-time data. Het concept wordt politiek gedragen binnen de stad en creëert een constructieve samenwerking met privépartners (bijvoorbeeld een ondergrondse parking die zowel openbaar is als gedeeld wordt met een woonzorgcentrum). De jury is van oordeel dat de stad Kortrijk een globale oplossing voor mobiliteit aanbiedt. De stad volgt al gedurende enkele jaren een consequent mobiliteitsbeleid en dit begint zijn vruchten af te werpen. Er wordt op een consequente en continue basis met technologie aan de slag gegaan.

Bijzondere bemerkingen:

- De stad Kortrijk is zich heel bewust van wat er in zijn omgeving gebeurt rond mobiliteit. De stad heeft zich ook geïnspireerd op de stad Utrecht, die een wereldprimeur heeft gelanceerd rond fietsgeleidingssystemen. De stad Kortrijk kan niet zo ver gaan in zijn fietsgeleidingssystemen omwille van het nog beperkt aantal fietsgebruikers in de stad (ruim 10 keer minder dan Utrecht). De inzet van technologie moet zowel maatschappelijk als economisch verantwoord zijn. De stad Kortrijk kan voor wat betreft zijn mobiliteitsplatform als voorbeeld gesteld worden van een smart

city. Het platform is uitbreidbaar ook naar andere toepassingen zoals logistiek transport binnen de stad Kortrijk. Dit zal een belangrijke volgende stap zijn.

3.3 Roeselare - “RSL - de slimme energieregio”

Het concept van de stad Roeselare rond slimme energievoorziening vertrekt vanuit een holistische visie. Het wil de grote uitdagingen waar iedere stad voor staat op een concrete manier aanpakken. De aanpak heeft een disruptief karakter en is gekenmerkt door systeeminnovatie. Er is een duidelijke betrokkenheid van verschillende types actoren, het gaat ook om een nieuw economisch model (peer-to-peer), het bevat experimenten die de huidige regelgeving en de klassieke aanpak van grote actoren zoals Eandis en intercommunales uitdaagt, en uitnodigt tot vernieuwende samenwerking. Dit concept kan op een grote politieke en ambtelijke gedragenheid binnen de stad rekenen. Ook de werkingsstructuur is consequent aangepast aan de uitdagingen en er is oog voor de stadsregionale component. Het concept heeft dan ook een voorbeeldfunctie voor andere steden en gemeenten.

De jury ondersteunt de slimme analyse waarvan het project vertrekt: er zit een sterke focus op macro- en microschaal in de innovatie van energiesystemen. Zeker op technologisch vlak spitsen ontwikkeling zich vaak toe op ofwel meer grootschalige energie-infrastructuur, ofwel op ‘kleinschalige’ technologie, zoals het niveau van individuele installaties voor residentieel gebruik bijvoorbeeld (warmtepompen, zonnepanelen, isolatie, ...). Hoewel de schaalniveaus daartussen al geruime tijd aandacht krijgen (duurzame wijken, collectieve renovaties, ...), blijft er op stadsniveau nog een belangrijke ruimte over voor beleidsgedreven, geïntegreerde oplossingen op mesoniveau. Op niveau van de stad (of stadsregio) kunnen immers schaalbare technologische oplossingen worden ontwikkeld die vorm kunnen geven aan duurzame wijken, duurzame bedrijventerreinen en overheidsgebouwen (bijv. stadsgebouwen als energiehub binnen een wijk), met inbegrip van ondersteunende levensstijlen, business modellen, bottom-up innovatieprocessen, en innovatieve samenwerkingsverbanden. Daardoor kunnen deze oplossingen ook beter geïntegreerd worden in en afgestemd op , de hogere niveaus zoals de stadsregio en Vlaanderen. Via smart grid systemen voor monitoring en controle kunnen deze afzonderlijke energieclusters immers onderling communiceren en energie uitwisselen.

Bijzondere bemerkingen:

- Belangrijk voor de jury, is dat Roeselare bij de uitrol van het plan bewust niet voor een zuivere top-down benadering, maar op zoek gaat naar de mogelijkheden van innoverende samenwerkingsvormen zoals PPS, coöperaties, public-collective partnerships (ppp), p2p-netwerken, cocreatie, gebiedsgerichte werking, en zo meer. Met dit project geeft de stad zo een eigen en sterke invulling aan de terechte ambitie van vele steden om als innovatiemotor te fungeren in de transitie naar duurzame samenlevingen.

4 Beoordeling van de andere ingediende concepten

4.1 Concept stad Aalst (OD)²-platform (optimale dienstverlening in het openbaar domein)

De jury is van oordeel dat het concept van een (OD)²-platform zeer nuttig is, niet alleen voor de stad Aalst maar ook voor andere steden. De stad Aalst zit echter in de beginfase van de conceptualisering.

Het is duidelijk dat de stad nog zoekende is naar het potentieel van de geodata en mogelijke business modellen. Ook moet voldoende aandacht gaan naar de digitale laag die aanwezig is of kan zijn in de stad, e.g. camera's, sensoren, ...

Bijzondere bemerkingen:

- Het gebruik van intelligente technologie kan het (OD)²-platform voeden op een efficiënte manier.
- Betrokkenheid van de privé-sector bij de uitwerking van het concept kan verrijkend zijn.

4.2 Concept Brussel/Vlaamse Gemeenschapscommissie – Naar 1 pas voor Brussel

Het meer geïntegreerd promoten van diverse vormen van vrijetijdsbeleving bij gebruikers op basis van de integratie tussen de Paspartoe en de lenerspas is een goed idee, en vermijdt bovendien dat een burger zich herhaaldelijk moet identificeren voor elk aanbod.

Bijzondere bemerkingen:

- Het respect voor de regelgeving inzake persoonsgegevens zal essentieel zijn in dit project. Uit de leescultuur van een burger kan immers vaak ook veel afgeleid worden met betrekking tot o.m. diens religieuze en politieke overtuiging. In principe kan een ontlener er van uitgaan dat de historiek van zijn ontlenen slechts wordt bewaard tot het boek wordt teruggebracht. Dit verhindert uiteraard niet dat geanonimiseerde gegevens worden gebruikt om in het algemeen na te gaan welke boeken vaak of minder vaak worden uitgeleend.
- Door de privacy-commissie zijn er wel machtigingen verleend voor het gebruik van het Rijksregisternummer en een aantal rijksregistergegevens voor de administratie van de bibliotheken maar blijkbaar is er nog geen uitspraak gedaan over het opslaan, de bewaringstermijn en gebruik van de leeshistoriek. Zeker wanneer deze gegevens aangewend worden voor andere doelstellingen dan de lezersadministratie (zoals in het project beschreven) is zo'n machtiging vereist.
- Er kan nagegaan worden of de diverse "Provinciale Bibliotheeksystemen" reeds een vergelijkbare machtiging kregen.
- Het lijkt eenvoudiger om de houders van een pas voor Brussel gewoon te vragen naar zijn belangstelling eerder dan die af te leiden uit zijn of haar leesgewoontes.

4.3 Concept stad Genk – Burencontact

Met dit concept wordt op krachtige wijze fysiek getoond hoeveel contacten er zijn in de wijk. De jury prijst hoe stad Genk expliciet inzet op buurtcohesie via inzet van technologie. Het doel waarvoor men hier gebruik zal maken van datamining en storytelling is sterk maatschappelijk gedreven. De jury hoopt dan ook dat dit concept, dat sterk is in haar aanpak, ook andere steden zal inspireren. De jury dankt stad Genk voor haar mooie, heldere presentatie die weer maar eens getuigde van de grote genegenheid van deze stad voor haar inwoners.

Bijzondere bemerkingen:

- De jury stelt vast dat dit concept een grote tijdsinvestering zal blijven vergen: om mensen te mobiliseren hieraan mee te doen; om de privacyregels te kunnen nakomen, om aan te sporen te gegevens actueel te houden,...

4.4 Concept stad Gent- Participatieplatform

Het belang van dit concept ziet de jury in het consequent blijven koppelen van de online en offline dimensie van participatie. Zoals het bij online toepassingen, zoals apps, te vaak gebeurt dat er geen offline alternatief wordt bekeken, of er geen alternatief wordt uitgewerkt, is het evenzeer zo dat bij

typische offline dynamieken wijk- of straatnetwerken, de online dimensie wat wordt verwaarloosd. Stad Gent plaatst het terecht als deel van een zoektocht die nog volop in de kinderschoenen staat. De jury erkent de moeilijke evenwichtsoefening en apprecieert de kwetsbare opstelling die de stad met dit initiatief inneemt. Het belang van participatieplatformen uit te bouwen naast dienstenplatformen voor een slimme stad kan moeilijk overschat worden.

Bijzondere bemerkingen:

- De jury denkt dat een scherpere ‘zoekvraag’ het project nog kan verbeteren, scherper richting kan geven, en daardoor de impact ervan verhogen.

4.5 Concept stad Hasselt- Slimme stad voor iedereen

De jury waardeert het idee van een werking rond Universal Design in de stad, met deelname van de burgers, en waarbij het delen van goede voorbeelden, eerder dan enkel het melden van problemen, centraal staat.

Bijzondere bemerkingen:

- Het concept lijkt eerder om een meer algemene placemaking-applicatie te gaan, dan specifiek Universal Design te betreffen.
- Het is ook niet duidelijk hoe men de burgers zal inlichten en aanzetten om precies het Universal Design-concept voor ogen te houden bij het gebruik van de app.
- Het gaat hierbij om het hergebruik van een reeds bestaande app, waarvan het huidige gebruik onduidelijk is.
- Er lijkt nog te weinig nagedacht over de motivering en incentivering van burgers om deel te nemen. Zo is het niet geheel helder hoe de -cruciale- opvolging van de meldingen zal gebeuren, zodat het risico bestaat dat het gebruik van de app eerder vrijblijvend kan aanvoelen bij de inwoners van de stad.

4.6 Concept stad Leuven- Slimme stad, leefbare stad

Het beoogde slimme stadsproject gelinkt aan het Vaartopia-programma in de Leuvense Vaartkom heeft als troef dat het inzet op een zone van de stad waar reeds belangrijke publieke en private investeringen werden gedaan, en waar een sterke dynamiek van uitgaat. Het linkt aan de technocluster in het Leuvense en wil een proeftuinwerking opzetten die ook de bewoners en gebruikers van het gebied betreft.

Bijzondere bemerkingen:

- De specifieke doelstellingen van dit project binnen het gehele programma blijven eerder onduidelijk, en zijn nog te weinig ingevuld voor de verschillende belanghebbenden.
- Ook de precieze realisatie van de proeftuin en de uitwerking van de visie op co-creatie blijven in de ogen van de jury te vaag.
- Tenslotte valt te vrezen dat het voorzien van technologische infrastructuur en het openen van data over bijvoorbeeld luchtkwaliteit op zich niet voldoende impact en differentiërend zal zijn t.o.v. bestaande initiatieven elders in binnen- en buitenland.

4.7 Concept stad Mechelen- Veilig nachtleven: goed geweten!

Het idee van het verhogen van de ‘sense of control’ van jongeren in het nachtleven is een waardevol en onderbelicht aspect van slimme steden, en kan mogelijk tot doorbraken leiden in de beleving van de stad. Het beantwoordt ook duidelijk aan de bekommernis om tot meer leefbare binnensteden te

komen, met speciale aandacht voor jongeren, en waarbij veiligheid en privacy niet tegengesteld hoeven te zijn.

Bijzondere bemerkingen:

- Het dossier van Mechelen brengt enkele zeer interessante elementen bij elkaar, maar mist in de ogen van de jury maturiteit. In deze fase heeft het dossier nog eerder het karakter van een gepland vooronderzoekstraject dan van een mogelijk concept.
- Zowel qua doelstellingen als qua operationalisering zijn er nog belangrijke stappen te zetten. Het koppelen van crowdsourcing aan ‘objectieve’ data, de nodige samenwerking met publieke en private actoren in de stad, het benutten van sociale media, het aanwenden van bestaande en mogelijke nieuwe databronnen zijn bijvoorbeeld niet voldoende uitgewerkt.
- De jury moedigt een verder doordenken en meer realistische uitwerking van dit projectidee van harte aan.

4.8 Concept stad Oostende – SEPPE en TOBI

De stad Oostende zet met SEPPE en TOBI in op het versterken van haar medewerkers. Met de twee alter ego’s SEPPE en TOBI wordt een kader gecreëerd waarmee medewerkers worden geprikkeld om een ‘slimme medewerker’ te zijn die een klantgerichte, innovatieve, efficiënte en effectieve houding aanneemt. De jury waardeert in dit concept het bottom-up karakter. Hiermee wakkert de stad het potentieel tot ‘slim’ handelen bij alle medewerkers van de stad aan. Op subtiele wijze worden medewerkers die nog worstelen met grote veranderingen die de digitalisering binnen stadsdiensten met zich meebrengen geholpen. Bestaande competenties worden aangesproken en via een peer-to-peer netwerk verder ontwikkeld. De jury prijst het organisatiebreed denken van de stad en waardeert de insteek ‘slimmigheid zit overal’. Deze inzending werd met veel enthousiasme verdedigd, wat zeker ook waardering krijgt van de jury.

Bijzondere bemerkingen:

- Qua digitale ingrepen is het zinvol dat de alter ego’s prominent worden opgenomen in de ontwikkeling van het nieuwe intranet op basis van SharePoint.
- Hoewel de jury het eens is met het gegeven dat er sterk werk moet worden gemaakt van de digitale vaardigheden van alle medewerkers en dat dit concept hier zeker aan tegemoet komt, vindt men het concept niet dermate ambitieus. Het streven naar een klantvriendelijke stad met oog voor kwaliteit en voeling met digitalisering bij medewerkers op elk niveau van de organisatie wordt gezien als een basisvoorwaarde voor alle steden. Een cultuurswitch voeden bij de stadsdiensten is een opdracht waar alle steden voor staan. Graag had de jury de volgende stap vernomen; de beweging die de stad wil maken eens men iedereen mee heeft op het digitale spoor. De link met de dienstverlening zou explicieter mogen worden gemaakt. De jury is alvast benieuwd om de resultaten van dit bottom-up gevoerd proces te kunnen vernemen, alsook de geplande bottom-up gevoede concepten voor de toekomst.

4.9 Concept stad Sint-Niklaas – Naar een geïntegreerde dienstverlening voor ondernemers

Het is de bedoeling om een digitaal ondernemersplatform op te zetten, bestaande uit een portaal-site en e-loket dat actief informatie-uitwisseling bevordert tussen stad-ondernemer, ondernemer-stad en ondernemers onderling. Het e-loket vormt het startpunt voor de verdere geautomatiseerde afhandelingsstroom.

Essentieel binnen dit concept is het opzetten van een bedrijvendatabank, een lokale authentieke bron waarin alle contactgegevens en andere centrale informatie zal opgeslagen worden. De gegevens in deze databank worden door tussenkomst van diensten en andere bronnen (vb. VKBO)

actueel gehouden en zal als basis dienen voor verschillende applicaties (het ondernemersportaal, GIS,...). Hiervoor is het koppelen met de Vlaamse en federale systemen zoals het MAGDA-platform en DOSIS (DossierStatusInformatieSysteem voor ondernemingen Vlaanderen) een noodzaak.

Bijzondere bemerkingen:

- De doelstellingen van dit concept zijn zeker valabel en wordt in diverse steden en gemeenten nagestreefd. Daarom is het jammer dat de Vlaamse en federale authentieke bronnen en toepassingen nog weinig of geen mogelijkheden bieden aan de lokale besturen om de eigen data daar aan te koppelen, of om het Vlaamse ondernemingsloket te configureren zodat het aan de lokale behoeften ook kan voldoen. Dit noodzaakt alle lokale besturen om elk zelf eigen databanken en toepassingen te bouwen. Het is in dit project zeker al een goede stap om maximaal gebruik te maken van de beschikbare data, eerder dan zelf een totaal nieuwe databank op te bouwen. Maar het mag een signaal zijn naar de VKBO en het Vlaamse ondernemingsloket dat het mogelijk maken dat lokale besturen die toepassingen verrijken en aanpassen voor eigen gebruik aanzienlijke efficiëntiewinsten kan opleveren. Het vermijdt dat elke gemeente een eigen investering moet doen én het laat onderlinge gegevensuitwisseling ook vlotter toe in de mate dat er via OSLO een standaardisering van de gegevens wordt bewaakt.

Geert Marreels,
in samenwerking met Pieter Ballon, Yves De Weerd, Kaat Peeters en Ingrid Reynaert

Jury Slim in de Stad –prijs 2016

